

clàssics revisitats

Les noies de moda
de Vicenç Coma i Soley

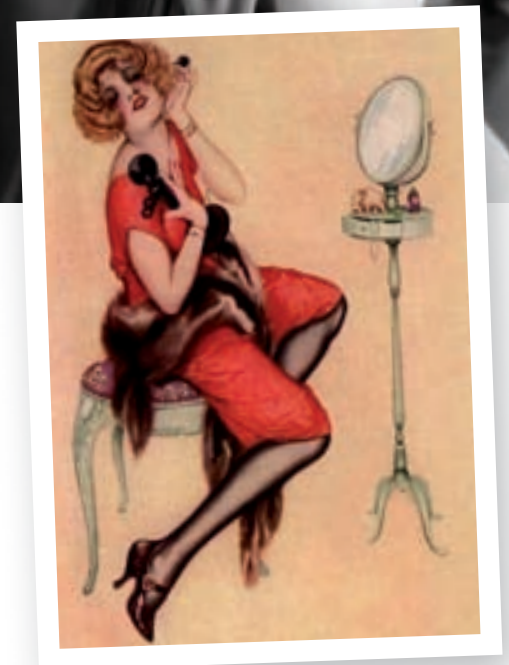
ARQUEOLOGIA DE LA *FLAPPER*

FONS VICENÇ COMA I SOLEY (ARXIU MUNICIPAL DE BLANES)

VICENÇ PAGÈS > TEXT

Vicenç Coma i Soley va néixer a Blanes el 1893 i va morir a Barcelona el 1979. Va escriure novel·les i comèdies, llibres de viatges i d'història local. Llegit avui, resulta carrincló tant pels usos lingüístics com pel contingut moralista. El que resulta singular dels seus llibres és que, malgrat el to –tirant cap a reaccionari–, va retratar els escenaris més rabiosament moderns de la seva època. Per adonar-se'n, n'hi ha prou de repassar alguns dels seus títols: *Amors d'ara* (1918), *Les noies de moda* (1923), *La Totó flirteja* (1930).

A Les noies de moda, la contradicció apareix des del primer moment. La coberta mostra una noia estilitzada amb un vestit cisat. Duu els cabells curts, sabates de taló i els canells plens de polseres. En canvi, la primera frase del llibre és d'un jocfloralisme vuitcentista: «El corriol estava orlejat de florits rosers». Al llarg del llibre, tradició i modernitat corren paral·leles com les ànimes del poema de Màrius Torres. D'una banda, la sintaxi i la moral; de l'altra, la moda i un muntatge àgil, a vegades trepidant i tot.

La novel·la narra la vida de tres noies que es troben en el moment de transició cap a la vida adulta. Totes tres comparteixen un origen social elevat i són alumnes de la mateixa monja, sor Cecília. Ara bé, Montserrat i Núria es comporten amb lleugeresa, mentre que Maria es manté fidel als seus principis: «Són les tres noies que han hipnotitzat homes de midonada pitrera, són les que han atret les mirades dels ambiciosos, són el fatídic símbol que horro-

>> *Clara Bow, una clara representant de les flapper girls de la dècada dels anys vint del segle passat.*

ritza les envejoses, són les tres noies de moda». Amb una tècnica contrapuntística, l'autor mostra com els seus camins es van separant. La promiscuïtat serà castigada, mentre que la virtut obtindrà recompensa –també econòmica.

Conduir un Stutz o un Hispano

Vicenç Coma va ser redactor del diari catòlic *El Matí* i va col·laborar a *La Veu de Catalunya*. Sigui per capacitat d'observació, sigui per deformació periodística, a la novel·la proporciona un gran nombre de detalls que ajuden a situar els personatges més moderns, és a dir, Núria i Montserrat. Així, els seus balls preferits són el fox i el *shymmi*; aquest darrer es balla llançant els muscles endavant i endarrere, alternadament, ara un, ara l'altre (avui dia és una part de la dansa del ventre). Per afany de concreció o com a detallisme pintoresc, esmenta la marca de molts dels productes que consumei-

Les flappers són les primeres noies alliberades de la cultura occidental

xen els protagonistes. Així, el pretendent fuma Setos Amber, mentre que elles consumeixen Muratis i egipcis aromàtics. El cotxe de solter és un Stutz, i el de casat un Hispano; del cabriole de Maria, en canvi, no se n'esmenta la marca, potser per desvincular la noia d'interessos comercials. Coneixem el xampany Pommery, el pastís Marquise Sevigné i la revista *Day and Night*. En les converses s'intercalen paraules en francès (el *chic* d'ara ja existia aleshores, però de les actuals *stars* llavors se'n deien *étoiles*), i ja apareix l'anglès: *miss, groom, hall, flirt, lunch, tennisuomen*. Per fer fora un pretendent que la molesta al casino, Núria li diu, en castellà: «Ahuecar, que no pasa aire», mentre que més enllà una dama rememora en llatí, nostàlgica, «O tempora o mores»: cada moment té la seva llengua. Quan s'espantia el cotxe, un personatge deixa anar una sentència que avui es consideraria enigmàtica: «La *panne* ve del magneto».

El que novel·la Vicenç Coma és l'ambient dels feliços anys vint, el mateix que retrata Francis Scott Fitzgerald. Encara que la paraula no aparegui, Núria i Montserrat es poden considerar *flappers*, és a dir, les primeres noies alliberades de la cultura occidental, que es captenien amb una liberalitat desconeguda i regnaven en el territori

de les relacions intenses i efímeres. A *Les noies de moda*, ho llegim així: «El rubor el manegen a voluntat, ballen sense cap escrúpol tota classe de danses incrustadores i els trajos que porten cabrien perfectament en un moneder usual». Avui dia, resulta lícit efectuar el que Umberto Eco anomena «descodificació aberrant» i llegir el llibre a l'inrevés del que pretenia l'autor. Quan Núria diu «És enginyer de la Siemens i a mi no em vinguis amb un home que treballi», quan Montserrat afirma que «d'agafar un ensopit tothom en sap», ens adonem que ha nascut un nou model de dona, que avui dia ens és molt pròxim, tant en la ficció com en la realitat. En canvi, resulta inevitable trobar una mica bleda Maria quan confessa: «Jo crec que de tot el meu malestar en tenia la culpa el cine i les novel·les».

L'esperit del temps

Val la pena esmentar l'estructura del llibre, que no per casualitat se substitueix a *Apunts per a una novel·la*. En efecte, està format per una vintena de capítols, d'unes cinc pàgines cadascun, on són freqüents els diàlegs formats

per frases brevíssimes. Fa l'efecte que l'autor es va impregnar de l'esperit del temps, ni que fos a pesar seu. O potser sense pesar, ja que en el pròleg es confessa influït pel cinema i la velocitat. Sigui com sigui, quan sor Cecília envia per telegrama una frase de Tomàs de Kempis, tradició i modernitat troben una síntesi difícilment superable.

Núria i Montserrat ens recorden la Rosalind d'*En aquest costat del paradís* quan diu: «Si alguna preocupació m'ha d'assaltar que sigui la de tenir les cames primes i morenes a l'estiu, quan em banyi a la piscina». El llibre de Scott Fitzgerald és de 1920; en falten només tres perquè Vicenç Coma publicui *Les noies de moda*, i uns quants més perquè apareguin les revistes *L'amic de les Arts* i *Hèlix*, perquè Foix i Dalí parlin, des d'un punt de vista menys crític, de les noies de la modernitat.

A l'epíleg, quan llegim que una de les tres protagonistes ha perdut, als vint-i-sis anys, les possibilitats de casar-se, l'autor ens informa: «La Núria, la pobra Núria, no comprenia que havia passat de moda». Doncs bé, gairebé noranta anys més tard, aquest personatge s'ha convertit en el paradigma dominant. Ben poques noies, avui dia, es plantegen casar-se abans d'aquesta edat. Al seu costat Maria, amb la seva «bellesa de retaule bizantí», més aviat ens embafa.

Vicenç Pagès Jordà és escriptor.

Coma novel·la l'ambient dels feliços anys vint, igual que Scott Fitzgerald